

Siunnersuut uunga: Utoqqarnut tapersersuinissaq pillugu Inatsisartut inatsisaat

(Isumaginninnermut, Ilaqutariinnut, Suliffeqarnermut Nunamullu Namminermt Naalakkersuisoq)
(Siullermeerneqarnera)

Qujanaq Naalakkersuisunut uuminnga inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinerannut, innuttaasut utoqqaat tapersersorneqarnerisa pitsanngorsarnissaannik siunertaqartumut. Eqqarsaat kusanaq, inatsisit katersornissaannik kissaateqarnermi aammalu kommuninut ajornanngitsumik paasiuminartumillu sullissisinnaanermut siunertaqartumut.

Ilaqutariinnermut- aamma Peqqissutsimut ataatsimiititaliaq Naalakkersuisumut pineqartumut ataatsimiigiarsimavoq, inatsisissatut siunnersuutip taassuma imarisaanut misissuataarneqarsimallutik. Nalunaaquttap akunneranik ataatsimik ataatsimiinneq sivilissusilerneqarsimavoq, naammangilluinnarsimallunilu apeqqutit akissutillu qulaajarnissaanut, taamaattumik maannakkut siunnersuut ataatsimiititaliaami suliarineqaqqittussatut innersuutissallutigu oqaatigeriisagakku. Taamatut oqareerluta oqaaseqaatissaqarpugut arlalinnik ersarissunillu siunnersuutissaqarluta, isumarput politikkerpullu malillugu inatsimmik pitsanngorsaataasinnaasunik, nutaaliornertut oqaatigineqarsinnaasumut.

Demokraatit isiginnittaasaat malillugu inuaqatigiinnik kiffaanngissuseqartunik inuttullu akisussaassuseqarnermik oqimaaqatigiittumik pilersitserusuppugut. Taamaattumik nuannaarutigaarput, utoqqarnik paaqqinninneq ukkatarineqarmat, aammali uparuartariaqarparput, inatsisissatut siunnersuut maannakkutut isikkoqartilluni ajorluartumik siammasissumik tunngaveqanngippallaarpoq. Utoqqarnut politikkimut ataatsimut isiginnissinnaaneq amigaataasoq aammalu peqqissutsimut inatsimmut pioreersumut akuutitsisimanani. Taamaaliorsimanginnerup malitsigeriaannaavaa, utoqqartatta – pingaartumik peqqinngitsut – aqqissuusaaansinni ilungersunarluinnaqqissaartumik suliassaqarfinnut assigiinngitsunut uteqattaartinneqartuarnerat nanginneqassasoq. Socialliberalimik eqqarsartuulluni aaliangiisuvoq, suliniutit ataasiakkaarlugit mattututullugilusoq isigiinnarnagit, siammasissumik utoqqarnut politikkimik pilersitsinissaq pisariaqartoq, innuttaasut immikkuullarissunik ataqatigiissunillu piariaqartitaannik matussusiissumik.

Isumaqarpugut Naalakkersuisut inatsimmik ataqatigiissumik aqqissuuseriarsimagaluartut, paasivarpullu inatsisissatut siunnersuutip taassuma angunissaa ajornartikkaa.

Utoqqaat tapersersorneqarnerat oqaluseritillugu eqqaamassavarput, utoqqaq tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsisoq peqqissutsikkut immikkuullarissumik ajornartorsiuteqarsinnaasarmat, immikkoortillugit aqqitassaangitsumik. Inoqarpoq, arlalinnik ataatsikkut nappaateqakkajuttunik peqqinnissaqarfimmilu immikkoortortaqaarfiit akimorlugit sullinneqarnissaminnut pisariaqartitsisunik. Inatsisissatut siunnersuut ajorluartumik naammangitsumik peqqissutsimut inatsimmi aalajangersakkanik pioreersunik ilanngussaqarsimangilaq, taamaakkamilu assigiissumik illuinnaasiortumillu ingerlatsinermik

pilersitseratarsinnaalluni, utoqqaat assigiinngitsunik pisariaqartitsisut annaaneqariataarsinnaallutik. Peqqissutsimut inatsimmut pioreersumut atassuserneqarnissaa amigaataalluinnarpoq.

Taamaattumik takorusupparput peqqinnissaqarfiup utoqqarnillu sullissisut suleqatigiinnerat **nakuunerusoq** aammalu **pisussaaffeqarnerusoq**. Tamanna ataqatigiinnerusumik politikkeqarnermik pisariaqartitsivoq, utoqqarnut tapersersuinerit immikkut suliniutitut isigineqaannaratik, peqqinnissaqarfiup tamarmiusup ilaatut isigineqartariaqarlutik. Utoqqaat ilaqutaallu namminneq ingerlatassaminnik piffissami nalorninartorsiorfimmi, nammineerlutik paasiniaasussaangillat. Inatsisiliortutut akisussaaffigaarput qulakkiissallugu, immikkoortut tamarmik suleqatigiinnissaat.

Taamaattumik saqqummiussimagaluarpunga upernaq 2024-mi ataatsimiinitsinni imm. 96-mi siunertaasok akimut suleqatigiittussanik suleqatigiinnik pilersitsisoqassasoq. Ajoraluartumik Naalackersuisut amerlanerussuteqartullu siunnersuut taanna tapersersimanngilaat. Ulloq manna tikillugu, isumaqartuarpunga Naalackersuisut killilimmik siumullu takorluuinngitsumik politikkimik ingerlatsisut, ataqatigiissumik eqqarsarneq ajormata paasissutissanut, uffa ullumikkut ersarissumik takussutissaqalereersoq siunissami utoqqaat ikaliartornissaat eqqarsaatigalugu paaqqutarineqartussat amerlanerulertussaanerat. Taamanikkut Naalackersuisut akissuteqarnerminni erseqqissarpaat, unammillernartoq tunngaviunerusumik aaqqinneqassasoq, aammalu suliat agguataarnerat oqartussat akornanni imatut ersarissarneqassaut, pitsaanerpaamik ataqatigiinnerpaamillu innuttaasunut sullissinneq ingerlanneqassammat. Taamaattumik tupigaara, una inatsisissatut siunnersuut naatsorsuutigineqartunut nallersuussassaangimmat. Taamaattumillu Naalackersuisut isumaanut isumaqataaangilanga, oqarmata inatsisissatut una siunnersuutaasoq nutaaliornerusoq. Isornartorsuiinnarnianngilagut, isummensorusuppugulli pitsanngorsaatisanik siunnersuuteqarluta, taamaattumillu siunnersuutit ersarissut pingasut saqqummiukkumavagut uunga inatsisissatut siunnersuummut pitsanngorsaatisatut isigisarput.

Siullertut inatsisissatut siunnersuutip imarisussaagaluarpaa suleqateqarnissamik piumasaqaatit ersarissut aammalu utoqqarnik sullissisut peqqinnissaqarfiullu akornanni ataqatigiissaarinnermut piumasaqaatit ersarissuunissaat. Tamanna pininnaavoq peqqissutsimut inatsit utoqqarnut inatsimmut ilaasunngortillugu. Ersarissumik taassuma kingunerisinnaavaa, akimortumik sulisoqarnerup eqqunneqarnera, passussinnermut pilersarusiornermik utoqqaallu arlalinnik nappaateqarsinnaaneritut nakkutiginnittussanik piffissaatillugulu isumassorsinnaasaminnik. Taakku inuttaqarsinnaapput ass. isumaginninnermut siunnersortinik, peqqissaasunik nakorsanillu. Eqqarsaatersuutigineqarsinnaavoq, angerlarsimaffinnut peqqissaasut orniguttartut kommunillu napparsimasunut isumaginninnera ataatsimoortinnissaat imaluunniit suliat agguataarnissaanut nukittunerulersillugu, paaqqinninneq passussinerullu ataqatigiinnerat qulakkeerniarlugu. Taamaaliornikkut arlallit suleqatigiinnerisigut nukittorsaataasinnaavoq pitsaanerpaarlu anguneqarsinnaalluni, nukinnut naammaqqartunut pioreersunut iluaqutaasumik. Isummerfigereerparpummi, nuna tamakkerlugu immikkut ilisimasalinnik qitiusumiit isumassuisussanik pilersitsilluta qinersivimmi kingullermi, taamaattumillu annertunerusumik aaqqiissutissat tamakku tikkuarsinnaallugillu oqaasinngortissinnaallutigit.

Aappassaattut pinaveersaartitsilluni peqqissutsimut suliniutinut aalajangersakkat utoqqarnullu politikkimik suleqatigiinnissat akuutittariaqarput. Pinaveersaartitsilluni suliaqarnermut aningaasaliinikkut suleqatigiittoqarpallu tassangaannartumik sakkortuumillu paaqqutarinninnissamut pisariaqartitsineq

annikillisarsinnaavarput, siunissami utoqqaat inuunerissaarnerulerneranik pilersitsisussaq aammalu tassunga ilutigalugu pingaartumik peqqinnissaqarfik oqilisassallugu. Inatsisissatut siunnersuummi imarisaanut tigulaarinnissaanga:

”Utoqqaat inuttut nammineertutut inuunerminnik attassiinnarsinnaanerat aamma pitsaasumik ataqqinartumillu utoqqalinissaasa qulakkeerneqarnissaat pingaartinneqarpoq. Tamanna, nammineq angerlarsimaffimmi sivisunerpaamik najugaqaannarnissamik, inuiaqatigiinni inooqataanerup attatiinnarsinnaanissaannut tapersorneqarnissamik, piginnaasamik qaffasissusaasa attatiinnarnissanut sungiusarnissamik, aamma neqerooruteqarneq pillugu toqqaanissamut atuinnginnissamullu atatillugu nammineq aalajangiisinaanissamik ilaqarpoq.”¹

Atagu takorluulaartigu, Kangaatsiamiippugunngooq. Kangaatsiaq nakorsa qarfiunngilaq, peqqissaasoqarpoq ataatsimik, sulisullu ilinniarsimassusaat aamma assigiingitsuullutik. Aasianniillu avinngarusimalluni, taamaalilluni inunnik isumaginninnikkut kommunalbestyrelsip suliassaa Aasianniit sularisarlugit. Utoqqaq napparsimasoq, ataqqinartumik piginnaasaqarlualunilu inuunissaminik kissaateqarpat aammalu nappaatimi ajorseriarnissaa pinaveersaartinniarlugu angerlarsimaffimmineerusuppat; taava kiap akisussaaffigissavaa sungiusarnissani ingerlanneqarnissaa, piginnaasat nukiillu killillit oqartussallu ataasiakkaat akisussaajumanatik, imaluunniit allanut akisussaaffik ingerlateqattaarpassuk?

Taanna assersuutigaara, tamanna pillugu Kangaatsiami innuttaasumit saaffigineqarsimagama. Tamanna ajorpoq, oqartussat suliassaasa ersarissarsimannginneri, aammalu peqqissutsimut inatsisip taakkununga tunngatillugu ilanngunneqarsimannginnera. Taamaattumik isumaqarpunga, inatsisinut paasinnittariaatsip kingunerisariaqaraa pisussaaffeqartumik akimullu suleqatigiinnermik isumaqatigiissusiornissaq ataqqinartumik inuunissap piviusunngortinnissaa qulakkeerniarlugu aammalu nappaatit pinaveersaartinniarlugit, innuttaasup nammineerluni aaliangersinnaassuseqarnermini aamma pingaartitarimmagu.

Pingajussaatur atuisut akuunerulersinnissaat suliniutigisariaqarparput, aalajangeeqataasinnaanerup annertusarnissaa aammalu piffinni innuttaasut ilaqutaasullu akuutinnissaat. Inatsisissatut siunnersuutip nunaqqatigiit namminnerlu kajumissutsiminnik suliaqartut suleqatigiinnerat nukittorsartariaqarpaa, utoqqarpassuit ulluinnarminni isumalluutigisartagaat. Attaveqarfiit akuutinnerisigut soorlu namminneq kajumissutsiminnik kattuffiit suliaqartut, qanigisaasut aammalu nunaqqataasut akuunerisigut pilersitsisinnaavugut siammasinnerusumik inuppalaarnerusumillu utoqqarnik sullissinermik. Suleriarnissat, nammineq kajumissutsimik ingerlanneqartut annertusinissaannut iliuuserineqartariaqartut. Soorlu assersuutigalugu atuisut akuutinnerulernissaannut pisortatigut iliuusissanik pilersitsinikkut, ataasiakkaat namminneerlutik isummernissaannut nukittorsaasussatut.

Naggataatigut erseqqissarusuppara, uagut socialliberaalitut partiit pitsaanerusumik utoqqaat paaqqineqarnissaannik pisariaqartitsineq upperigatsigu, aammali kissaatigaarput politikikkut aarlerisaarerusukkatta, utoqqarnik inuttut iluitsutut aammalu arlaqartunik pisariaqartitsinik

¹ [pkt24_em2024_stoettetilaeldre_bem_da.pdf](#) side 2.

isiginninngitsumut. Utoqqarnut politikki kiffaanngissuseq akisussaaffeqartumittaaq tunngavilik aallaaviussaaq – kiffaanngissuseqarneq pitsaanerpaamik paaqqineqarnissamik tapersorneqarnissamillu ataqqinartumik inuunissamut, qanorluunniit assigiinngitsunik peqqissutsikkut ajornartorsiuteqaraluaanni. Utoqqartagut allaffissornerujussuarmi puigortissanngilagut ilaannakrtumik ikiugassanngorlugit. Inatsisissatut siunnersuutip nukittorsarneratigut peqqissutsimut inatsimmut ilanngussilluta, pinaveersaartitsinerup ukkatarineqarnerunera aammalu atuisut annertunermik akuutinneqarnerisigut, attanneqarsinnaasumik ataqqinartumillu nunatsinni utoqqaat paaqqutarisinnaavagut.

Tassungalu ilutigalugu akerlilersunngitsoorsinnaanngilarputtaaq, kommunit pisussaaffilersorneqaaqqimmata uuma inatsisip allanngortinneratigut, maluginiagassaavorlu kommunit maannakkut aningaasatigut sulisoqarniarnikkullu amigaateqarmata. Taamaattumik uuma inatsisip piviusunngortinneqarnissaani aningaasatigut sinaakkutaasussat isummerfigisariaqassavagut. Teknikkikkut misissuataarnerani apeqquteqaatigaara taanna isumakuluutigisara. Tassungu akissutigineqarpoq, piffissaqarluarlutik siullermeerneqarnerata aappassaaneerneqarneratalu akornanni kommuninut isummersoqatigeeqqinnissamut taanna pillugu. Tamanna isumakulunnarpoq tassami aalajangiisartutut uagut ersarissumik ilisimanninnatsigu, kommunit suut naatsorsuutigissaneraat siunnersuutip uuma piviusunngortinneratigut?

Taamatut oqaaseqarluta inatsisissatut siunnersuutip pitsanngorsarneqarnissaanut suleqatigiinnissaq qilanaaraarput, taamaasiornitsigut utoqqarnut inatsimmik pilersitsissagatta, utoqqat soqutigisai aallavigilluinnarlugit. Neriuuterput unaavoq, Naalakkersuisut suleqatigiilissasut namminneq oqartussaaffiinnartik pinnagit aammalu partii qalipaataat aallaavigineqassanngitsoq.

Siunnersuut Ilaqutariinnermut- aamma Peqqissutsimut ataatsimiititaliami suliareqqinneqartussatut innersuussutigineqarpoq uani ilanngussatsinni isummersuutitta inatsisissami ilanngunneqarnissaat siunertaralugu.